

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 497/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen diagnostisten terveyspalveluiden henkilöstön riittävydestä, urapolkujen mahdollistamisesta ja tiede- korkeakoulutuksen käynnistämisestä Helsingin yliopistossa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sari Sarkomaa /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 497/2021 vp:

Miten hallitus turvaa terveydenhuollon diagnostisten palveluiden asiantuntijoiden, bioanalyttikoiden ja röntgenhoitajien, riittävyden ja tasapuoliset jatkokouluttautumismahdollisuudet Suomessa,

millä keinoilla hallitus edistää diagnostisten terveyspalveluiden veto- ja pitovoimaa, alan urakehitysmahdollisuuksia ja työoloja,

mihin toimenpiteisiin hallitus ryhtyy diagnostisten palveluiden terveystieteiden maisterin koulutuksen uudelleen käynnistämiseksi ja tutkinnonanto-oikeuden myöntämiseksi Helsingin yliopistolle ja

miten opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön yhteisessä sosiaali- ja terveysalojen korkeakoulutuksen kehittämishankkeessa huomioidaan diagnostisten terveyspalveluiden koulutuksen kehittämistarpeet sekä kasvavan toimialan tarpeet tiedekorkeakoulutukselle?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Ammattikorkeakouluilla ja yliopistoilla on tehtäviään suorittaessa opetuksen ja tutkimuksen vapaus. Korkeakoulututkintojen sisällöt kuuluvat korkeakoulujen vastuulle. Korkeakoulut voivat suunnata nykylainsäädännön puitteissa ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja, ylempiä korkeakoulututkintoja, kuten terveystieteen maisterin koulutusta, sekä erikoistumiskoulutusta terveydenhuollon diagnostisten palveluiden asiantuntijoiden, bioanalyttikoiden ja röntgenhoitajien, osaamistarpeisiin. Lisäksi korkeakoulut järjestävät täydennyskoulutusta. Myös työnantajilla on vastuu huolehtia henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) ja sen säännökset koulutus-, tutkimus- ja kehittämistoiminnasta luovat puitteet osaamisen kehittämiseksi hyvinvointialueilla ja niiden yhteistyöalueilla. Sote-järjestämislain nojalla hyvinvointialue vastaa alueellaan tehtäväalansa koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet huomioiden.

Sosiaali- ja terveydenhuollon osaamis- ja työvoimatarpeen arvioinnissa ja ammatillisen osaamisen kehittämisessä hyvinvointialueen tulee tehdä yhteistyötä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa. Hyvinvointialueen tulee seurata sen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön, mukaan lukien sen yksityisen palveluntuottajan palveluksessa olevan henkilöstön, jolta hyvinvointialue hankkii palveluita, ammatillista kehittymistä ja huolehtia siitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö osallistuu riittävästi oman alansa täydennyskoulutukseen.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarvittaessa tarkemmat säännökset täydennyskoulutuksen sisällöstä, laadusta, määrästä, järjestämisestä, seurannasta ja arvioinnista. Hyvinvointialueiden valmistelun ohella hallitus käynnistää sosiaali- ja terveysministeriön johdolla poikkihallinnollisen ohjelman sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan saatavuuden turvaamiseksi sekä lyhyellä että pidemmällä aikavälillä. Diagnostisten terveyspalveluiden kokonaisuus ja sen henkilöstö muodostavat osan edellä kuvattua sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta sekä osaavan henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden varmistamista.

Yliopistolain (558/2009) 7 §:n 3 momentin (1172/2014) mukaan yliopistoissa suoritettavista tutkinnoista, tutkintojen tavoitteista, opintojen rakenteesta ja muista opintojen perusteista sekä siitä, mitä tutkintoja kussakin yliopistossa voidaan suorittaa (koulutusvastuu), säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Saman lainkohdan mukaan koulutusvastuun tarkemmasta jakautumisesta yliopistojen kesken säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella, joka valmistellaan yhteistyössä yliopistojen kanssa.

Yliopistot eivät voi tutkintoasetuksessa ja koulutusvastuuasetuksessa luetelluilla koulutusaloilla aloittaa alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon johtavien opintojen järjestämistä ilman asetuksen liitteessä säädettyä koulutusvastuuta. Yliopiston koulutusvastuu merkitsee myös velvollisuutta tutkintoon johtavan koulutuksen järjestämiseen. Yliopistot voivat kuitenkin itse määrittellä, mitä oppiaineita tai koulutusohjelmia ne tutkintoasetuksen tai koulutusvastuuasetuksen määrittämällä koulutusaloilla ja aloilla järjestävät. Näin ollen yliopistoilla on mahdollisuus suunnata terveystieteen kandidaatin ja maisterin tutkintoa diagnostisten palvelujen asiantuntijoiden tarpeisiin jo nykyisen lainsäädännön puitteissa.

Osana sopimuskauden 2021–2024 valmisteluita Helsingin yliopisto teki esityksen terveystieteiden maisterin ja terveystieteiden tohtorin koulutusvastuusta, mutta ei terveystieteen kandidaatin koulutusvastuusta. Valtioneuvoston asetukseen ei lisätty Helsingin yliopistolle koulutusvastuuta

terveystieteiden maisterin ja tohtorin tutkintoon. Perusteena oli, Helsingin yliopiston esitys terveystieteiden maisterin ja terveystieteiden tohtorin koulutusvastuusta olisi ollut poikkeus nykyiseen koulutusvastuusääntelyyn, joka perustuu siihen, että ylempään korkeakoulukoulututkintoon johtavaa koulutusta ei voi järjestää ilman että yliopisto järjestää myös alempaan korkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta samalla koulutusosalalla. Kysymys siitä, voiko jokin yliopisto tai jotkut yliopistot profiloitua vain maisterikoulutuksen tuottajana, on koulutuspoliittisesti hyvin merkittävä, eikä sitä voida ratkaista pelkästään yksittäisen yliopiston yksittäistä koulutusalaan koskevan esityksen osalta. Terveystieteellisen koulutusalan osalta tulee huomioida myös ammattikorkeakoulujen ja niissä suoritettavien tutkintojen asema työmarkkinoilla.

Osana kestävästä kasvun ohjelmaa opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on tarkastella koulutusvastuusääntelyn rakennetta. Tässä yhteydessä voidaan tarkastella, millaisella tavalla koulutusvastuu on tarkoituksenmukaista määritellä tulevaisuuden tarpeisiin vastaamiseksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteisessä sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittämishankkeessa on tavoitteena aloittaa eri alojen korkeakoulututkintoa täydentävän koulutuksen tarpeiden tarkastelu vuonna 2021.

Helsingissä 6.10.2021

Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen